

До 70-річчя академії

і підходи до міжкультурної освіти в Україні та світі», «Формування полікультурної компетентності вчителів освітньої галузі «Суспільствознавство», «Вивчення історії та розвитку прав і свобод людини і громадянина в демократичному суспільстві», «Інтегрований підхід до розвитку творчої особистості учнів у процесі вивчення основ правознавства» тощо.

Одним із головних напрямів діяльності кафедри лишається розбудова партнерства з вітчизняними та закордонними освітніми і громадськими установами та організаціями. Упродовж 2008–2013 років науково-педагогічні працівники кафедри підвищили фаховий рівень завдяки участі в міжнародних заходах та програмах в Ізраїлі, Польщі, Румунії, Вірменії, Молдові, Чехії, Німеччині, Франції, Грузії, Данії, Австрії та Латвії. За останні п'ять років спільно з іноземними партнерами було напрацьовано та реалізовано низку проектів – «Українські лідери європейської та євроатлантичної інтеграції» (в рамках українсько-польського проекту в системі післядипломної педагогічної освіти разом з Асоціацією керівників шкіл України); «Розвиток громадсько активних шкіл в Україні» (програма «Школа як осередок розвитку громади» міжнародного фонду «Крок за кроком»); програма рівних можливостей та прав жінок в Україні (спільно з ЄС, Шведським агентством з питань міжнародної співпраці (SIDA) Програмою розвитку ООН); українсько-швейцарський проект «Сприяння розвитку освіти для демократії в Україні»; «Голокост і пам'ять про нього на уроках суспільствознавчого циклу» (Український центр вивчення історії Голокосту); програма навчання Інституту візуальної історії та освіти фонду Шоа Каліфорнійського університету (Чехія, США); Всеукраїнська компанія «Розуміємо права людини» (Норвезький Гельсінський фонд та Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова Доба»); «Упровадження медіаосвіти в навчальний процес» (Академія української преси); «Етнічна багатоманітність України: мандрівна виставка «РАЗОМ» (Конгрес національних громад) тощо.

На даний момент колектив кафедри теорії і методики викладання соціально-економічних дисциплін має всі підстави пишатися своєю історією та з оптимізмом дивитись у майбутнє.

КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН*

Кафедра теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін почала функціонувати з вересня 1993 року і мала назву – кафедра українознавства. Вона була однією з перших гуманітарних кафедр у вищих навчальних закладах Херсонщини і була структурною одиницею Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних

---

* Укладачі Голобородько Я.Ю., Гончаренко Л.А.

До 70-річчя академії

кадрів.

Завідував кафедрою кандидат філологічних наук, доцент Костянтин Юрійович Голобородько. Протягом чотирьох років під його керівництвом колектив зосередив свої зусилля на розробці концепції діяльності кафедри, підготовці навчально-методичного забезпечення для спецкурсів та спецсемініарів, організації та проведенні науково-методичних конференцій, ефективному функціонуванні курсів підвищення кваліфікації вчителів гуманітарних дисциплін.

З червня 1997 року кафедру очолює доктор філологічних наук, професор, дійсний член Академії педагогічних та соціальних наук, член Асоціації Українських Письменників Ярослав Юрійович Голобородько, який протягом років продовжує започатковану його попередником роботу, уміло спрямовує науково-педагогічний колектив на ознайомлення освітян і учнів із найновішими тенденціями у сфері української та зарубіжної літератур, української та іноземних мов і методики їх викладання.

Свого часу кафедра українознавства була однією з найпотужніших навчально-наукових підрозділів у структурі Південно-українського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів, бо до її складу входили (а дехто працює й нині) відомі на українському Півдні й знані в Україні вчені – професори Ярослава Юрійович Голобородько, Марія Іванівна Пентиліук, Галина Олександрівна Михайловська, Галина Михайлівна Сагач, доценти Микола Володимирович Бухтій і Андрій Анатолійович Висоцький, викладачі Тетяна Адамівна Асламова, Олена Іванівна Левандовська, Любов Анатоліївна Гончаренко, Тетяна Володимирівна Гора, Світлана Юрївна Мережко та педагоги-практики – Марія Володимирівна Кузнецова, Лариса Миколаївна Колибельнікова.

Тогочасний колектив кафедри українознавства активно продовжував розвій традицій, закладених у попередній період її плідного й багатоаспектного функціонування. Удосконалювалися чинні й розроблялися нові спецкурси та спецсемінари, проводилися науково-практичні конференції, методичні семінари, зустрічі з відомими митцями й діячами культури Херсонської області. Особливий акцент робився на підвищення кваліфікації педагогів. Серед провідних дисциплін, що викладали члени кафедри, доцільно виділити такі, як «Українознавство», «Історія української літератури», «Сучасна українська мова», «Історія зарубіжної літератури», «Методика викладання української мови», «Методика викладання української літератури», «Сучасні аспекти викладання іноземної мови», «Методика викладання зарубіжної літератури», «Українська та зарубіжна культура». Члени кафедри проводили активну культурологічну роботу під час підвищення кваліфікації та перепідготовки керівних кадрів і педагогічних працівників освіти, організували на базі освітніх закладів теоретичні й прикладні дослідження у галузі

До 70-річчя академії

освіти та їх упровадження в практику чинної освітньої системи.

На кафедрі українознавства значна увага приділялася науковій роботі, унаслідок чого регулярно виходили друком монографії, підручники, навчальні посібники, статті, літературно-критичні дослідження, методичні розробки. Професори й доценти кафедри постійно друкували свої праці у провідних усеукраїнських наукових та науково-методичних журналах – «Вісник Національної Академії наук України», «Слово і час», «Дивослово», «Українська мова і література в школі», «Русский язык и литература в школах Украины», «Українська література в загальноосвітній школі», «Всесвітня література в середніх навчальних закладах України», «Русская словесность в школах України», «Всесвітня література та культура в навчальних закладах України», «Вивчаємо українську мову та літературу», у популярних письменницьких часописах «Вітчизна», «Київ», у газетах «Літературна Україна», «Голос України», «Урядовий кур'єр» тощо.

Науково-педагогічні працівники кафедри українознавства займалися просвітницькою роботою серед учителів та учнів різних типів шкіл м.Херсона й регіону, брали участь у підготовці й записі тематичних телепередач із циклів «Літературна скарбниця Таврійського краю», що розповідає про відомих, маловідомих і забутих митців, пов'язаних із Херсонщиною й українським Півднем, «Україна: від мови до нації», де висвітлюються різноманітні аспекти національної культури, свідомості, буття, виступали в телевізійних програмах «Таврійські новини» та «Спільна мова», які виходили в ефір на каналі Херсонської обласної державної телерадіокомпанії, а також розміщували наукові, навчальні й просвітницькі матеріали на Інтернет-сайтах, виступали із лекціями, бесідами серед громадськості міста й області.

Учені й педагоги-практики кафедри українознавства протягом усього періоду існування цього підрозділу спрямовували свої зусилля на реалізацію нагальних суспільних і загальнодержавних завдань, зосереджували свою увагу на формуванні особистості й особистісної та суспільної свідомості, що відповідають запитам і потребам ХХІ століття, у якому житимуть і розвиватимуться найближчі генерації громадян України.

У 2006 році кафедра українознавства була перейменована на кафедру теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін. На той час до її складу входили завідувач Ярослав Юрійович Голобородько, професори: Галина Олександрівна Михайловська, Марія Іванівна Пентилюк, доценти: Андрій Анатолійович Висоцький, Любов Анатоліївна Гончаренко, Тетяна Вільямівна Комінарець, Сергій Аркадійович Омельчук, старші викладачі: Марія Іванівна Крайня, Олена Іванівна Левандовська, викладачі: Юрій Миколайович Несін, Валентина Олександрівна Чабаненко.

Протягом 2003-2008 років загальнокафедральною пробле-

До 70-річчя академії

мою була: «Культурологічні та філологічні аспекти формування особистості ХХІ століття», 2009-2014 років – «Шляхи реалізації профільного навчання в сучасній школі у процесі вивчення гуманітарних дисциплін», з якими тісно узгоджується й корелюється вся навчальна, наукова, науково-методична й культурологічна діяльність членів кафедри. У річницю цих проблем науково-педагогічний склад кафедри спрямовує зусилля на вдосконалення системної діяльності навчальних закладів усіх типів і форм власності, підвищення результативності навчального та методичного процесів, формування оновленого змісту післядипломної освіти в системі безперервної освіти та його стандартизацію через упровадження інноваційних та інформаційних технологій, ефективне використання національних традицій, перспективного педагогічного досвіду й досягнень сучасної філологічної та психолого-педагогічної науки.

Постійну увагу кафедра приділяє підвищенню рівня навчальної та наукової діяльності. У своїх спецкурсах, лекціях, спецсеминарах члени кафедри теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін активно використовують власні наукові й навчально-методичні розробки, що опубліковані у міжнародних, всеукраїнських і регіональних збірках та журналах. Упродовж 2010-2014 років науково-педагогічні працівники кафедри видрукували понад 250 наукових і науково-методичних праць, серед яких важливе місце посідають монографії, підручники й навчальні посібники.

У структурі роботи кафедри теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін важливу роль відіграють науково-практичні конференції. За останні роки члени кафедри організували й провели Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Актуальна література і проблеми освіти» (2010 року), обласні науково-практичні, науково-методичні конференції «Аспекти профільного навчання в сучасній школі у процесі вивчення гуманітарних дисциплін» (2009 року), «Проблеми профільного навчання в сучасній школі (філологічний напрям)» (2011 року), «Актуальні проблеми профільної філологічної освіти в загальноосвітніх навчальних закладах» (2012 року), «Інноваційні підходи до викладання гуманітарних дисциплін у сучасній школі в умовах профільного навчання» (2013 року); «Шевченківське читання (до 200-річного ювілею)» (2014 року).

Науково-педагогічні працівники кафедри постійно проводять багатогранну культурологічну роботу серед учителів та учнів шкіл Херсонщини, беруть участь у підготовці й записі тематичних телепередач.

Науково-педагогічний склад кафедри теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін академії незмінно спрямовує свої зусилля на розв'язання актуальних соціальних проблем, зосереджує свою увагу на формуванні особистості, яка прагне працювати над підвищенням свого духовного і культурного рівня, бути корисною і потрібною суспільству, нації, державі. До

До 70-річчя академії

її складу на цей час входять: завідувач кафедри, доктор філологічних наук, професор, дійсний член Академії педагогічних та соціальних наук, член Асоціації Українських Письменників Ярослав Юрійович Голобородько; кандидат педагогічних наук, доцент Вікторія Володимирівна Вострікова; член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент Любов Анатоліївна Гончаренко; кандидат філологічних наук, доцент Тетяна Вільямівна Комінарець; кандидат педагогічних наук, старший викладач Тетяна Володимирівна Гора; кандидат педагогічних наук, старший викладач Юрій Миколайович Несін; кандидат педагогічних наук, викладач Ольга Миколаївна Худенко; старший викладач Людмила Петрівна Марецька.

До структури кафедри теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін входить **науково-методичний відділ гуманітарних дисциплін**, який очолює Олена Іванівна Левандовська. Діяльність відділу спрямована на координацію роботи науково-методичних лабораторій української мови і літератури; російської мови і світової літератури; іноземних мов.

Науково-методична лабораторія української мови і літератури розпочала свою історію в далекі п'ятидесяті роки. Так, у 1953-1963 роках завідувачем кабінету української мови і літератури був Микита Іванович Юрженко; з 1973 по 1976 рік – Алла Гаврилівна Галетова, з 1965 по 1975 – Ася Юріївна Тарабановська, з 1976 по 1980 – Валентина Григорівна Руденко, з 1980 по 1987 – Олена Дем'янівна Колісніченко, з 1987 по 2010 – Марія Іванівна Крайня. Усі вони зробили вагомий внесок у становлення та розвиток української мови як пріоритетної навчальної дисципліни, самовіддано працювали над створенням науково-методичного супроводу навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах області. З 2010 року завідувачем лабораторії працює Людмила Петрівна Марецька, яка, продовжуючи традиції, закладені в попередній період плідного функціонування лабораторії, спрямовує її діяльність на виконання завдання щодо задоволення освітніх потреб та запитів сучасного суспільства.

Пріоритетними напрямками діяльності лабораторії є організація роботи курсів підвищення кваліфікації вчителів української мови і літератури області; вивчення і впровадження перспективного педагогічного досвіду освітян Херсонщини; упровадження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, Концепції мовної і літературної освіти; координація роботи творчих груп учителів-словесників з метою створення навчально-методичних посібників, навчальних програм; проведення апробації навчальної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів, моніторингових досліджень навчальних досягнень школярів; організації роботи з обдарованими учнями та студентами у співпраці з загальноосвітніми навчальними закладами, вищими навчальними закладами

До 70-річчя академії

I-II та III-IV рівнів акредитації Херсонської області; здійснення дослідно-експериментальної, науково-дослідної роботи та інноваційної діяльності; здійснення науково-методичного супроводу роботи з педагогічними працівниками районних (міських) методичних кабінетів (центрів) та ін.

Найбільша увага приділяється створенню відповідних умов для якісної підготовки вчителів української мови і літератури на курсах підвищення кваліфікації. З цієї метою розробляються навчальні програми, навчально-тематичні плани курсів, програми спецкурсів, що передбачають включення до їх змісту актуальних тем лекційних, семінарських та практичних занять. Так, нововведеними темами є «Вимоги до сучасного уроку української мови і літератури», «Мовні аспекти методичної підготовки вчителя української мови і літератури», «Підготовка вчителів до використання комп'ютерних технологій на уроках гуманітарних дисциплін», «Нововведені імена в сучасних програмах з української літератури», «Компаративний аналіз на уроках літератури». Введені спецкурси «Intel.® Навчання для майбутнього», «Розвиток індивідуального стилю професійної діяльності вчителів гуманітарних дисциплін», «Розвиток соціокультурної компетентності вчителів української мови в післядипломній освіті» сприяють підвищенню рівня професійної майстерності педагогів, активній, а головне – результативній участі вчителів української мови і літератури у фахових конкурсах, здійсненню інноваційної діяльності.

Лабораторія продовжує тісну співпрацю з Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Університетом менеджменту освіти, Лігою українських меценатів, Херсонським державним університетом, Херсонською обласною спілкою письменників України. Учителі-словесники області, які проходять курси підвищення кваліфікації, – часті учасники передач обласного радіо й телебачення, зокрема літературної телевізійної «Таврійські самоцвіти», під час проведення якої вчителі-словесники зустрічаються з письменниками Херсонщини, отримують можливість живого спілкування з митцями, творчість яких учні вивчають у школі на уроках літератури рідного краю.

Значної уваги приділено видавничій роботі, унаслідок чого регулярно виходять друком у провідних всеукраїнських науково-методичних виданнях статті, методичні розробки як завідувача лабораторії, так і вчителів, які можуть поділитися перспективним досвідом педагогічної діяльності. Так, надруковано у видавництві «Основа» навчально-методичні посібники серії «Мій конспект», куди ввійшли конспекти уроків української мови за новою програмою та Державним стандартом, створено електронний програмний засіб з української літератури із серії «Готуйся серйозно» та ін. Кожного року вивчається перспективний педагогічний досвід кращих учителів області. Його оформляють у вигляді брошур, з якими вчителі

До 70-річчя академії

можуть ознайомитися в бібліотеці академії, як і з методичними рекомендаціями, випуск яких зумовлений потребами часу та змінами в навчально-виховному процесі, у викладанні української мови і літератури в школі.

Щорічно учні шкіл області стають переможцями Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови і літератури, Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, який проходить під гаслом «Об'єднаймо ж, брати мої!». Традиційно, беручи участь у Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, Міжнародному конкурсі з української мови ім. Петра Яцика, Міжнародному конкурсі з українознавства, школярі області досягають високих результатів – стають президентськими стипендіатами, отримують цінні подарунки, беруть участь у таких заходах, як зустріч з міністром освіти і науки України.

У 2009 році вперше в Херсоні було проведено IV етап ХХІІІ Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури. Команда Херсонщини посіла почесне перше командне місце в Україні.

Беручи участь у всеукраїнських конкурсах фахової майстерності, учителі української мови і літератури виявляють вагомі результати. Прикладом цього є конкурс «Учитель року – 2013», участь у якому Олени Іллівни Заводяної, учителя української мови і літератури Херсонської багатoproфільної гімназії №20, принесла призове друге місце.

У перспективі науково-методична лабораторія української мови і літератури спрямовуватиме свою роботу на розв'язання нагальних освітніх потреб сучасного суспільства, на створення інноваційного простору в мовно-літературній освіті Херсонщини, забезпечення оптимальних умов для зростання майстерності словесників, на розвиток філологічного напряму профільного навчання.

Перша інформація про **кабінет іноземних мов**, згідно з архівними даними, з'явилася у 1947 році. Серпневу нараду секції іноземних мов провела Т.А. Лернер, на якій розглядалися питання про норми оцінювання III-X класів; про методику організації і проведення перевідних і випускних іспитів; методику навчання вимови. У 1950-1953 роках кабінет іноземних мов очолювала А. Тордеева. У цей період кабінет вирішував такі нагальні проблеми, як організація і проведення перевідних і випускних екзаменів; методика навчання вимови; мова як суспільне явище; особливості англійської, німецької, французької мов; відбувався обмін досвідом. У різні роки лабораторію іноземних мов очолювали Клара Іванівна Полянова, Анатолій Олександрович Цобров, Олена Георгіївна Рибаківа, Любов Федорівна Гула, Галина Миколаївна Шабаліна, Валентина Федорівна Кудрявцева, А.М. Остапюк, Олена Дмитрівна Чорнявська, Ганна Профіїрівна Глушук, Зінаїда Прокофіївна Гуменюк, Валентина Василівна Шадріна, Світлана Миколаївна

До 70-річчя академії

Сукретна. Усі вони зробили вагомий внесок у становлення та розвитку іноземної мови як пріоритетної навчальної дисципліни, самовіддано працювали над створенням науково-методичної бази лабораторії, вивчали і впроваджували у практику роботи перспективний педагогічний досвід освітян Херсонщини. З 1994 року посаду методиста іноземних мов посила Тетяна Володимирівна Гора, з 2006 року методистом працює і Юрій Миколайович Несін. З 2007 року завідувачем науково-методичної лабораторії іноземних мов працює спеціаліст вищої категорії Вікторія Володимирівна Вострікова.

Протягом останніх років діяльність лабораторії спрямована на виконання основних нормативно-законодавчих документів, поширення інноваційних педагогічних технологій, організацію науково-методичної, дослідницької роботи, удосконалення загальнопедагогічної та методичної підготовки вчителів іноземних мов.

Співробітники лабораторії ознайомлюють освітян області із сучасними технологіями викладання іноземних мов, сприяють поглибленню змісту, підвищенню інформативної насиченості курсів, інтенсифікації навчальної діяльності слухачів, збагаченню змістової цінності практичних занять, надають консультації, методичну допомогу в знаходженні ефективних шляхів і прийомів навчання іноземних мов: англійської, німецької, французької та іспанської, як першої і другої іноземної.

Усі нинішні працівники лабораторії проходили стажування в Німеччині, Франції, США та Великобританії. Вікторія Володимирівна Вострікова бере участь у проекті Гете-Інституту за підтримки МОН України щодо реалізації програми підготовки мультимплікаторів (тренерів).

Тісна багаторічна співпраця з Французьким Альянсом, Корпусом Миру США в Україні, Британською Радою дала змогу вчителям іноземних мов та учням – переможцям Всеукраїнських олімпіад з іноземних мов стажуватись та поглиблювати знання з іноземних мов за кордоном; підвищувати свій фаховий рівень, відвідуючи науково-практичні семінари, що проводять носії мови, тренери вищезначених організацій; брати участь у роботі, що проходить под егідою закордонних інститутів (тренінги, семінари, «круглі столи»).

Значна увага лабораторії приділена видавничій діяльності, унаслідок чого регулярно виходять друком у провідних всеукраїнських науково-методичних виданнях статті, методичні розробки як завідувача лабораторії, так і методистів, учителів іноземних мов, які можуть поділитися перспективним досвідом педагогічної діяльності. Співробітниками лабораторії іноземних мов за останні п'ять років було видано близько 50 публікацій. На допомогу вчителям видано серію методичних рекомендацій, публікацій, серед яких: «Активізація процесу формування компетентності старшокласників в умовах багатопрофільного ліцею», «Особливості професійної орієнтації старшокласників

До 70-річчя академії

профільних ліцеїв на педагогічну професію», «Педагогічні засади професійної орієнтації старшокласників у навчально-виховному процесі профільного ліцею», «Сучасні підходи до викладання іноземної мови у профільному ліцеї», «Особливості викладання іноземної мови у профільному ліцеї», «Підручник іноземної мови як засіб підвищення професійної майстерності вчителя», «Окреслення шляхів інтерактивного спілкування педагогів та вихованців на заняттях з іноземної мови професійного спілкування», «Вчителі – учні: на шляху до комунікативної компетенції та особистісного розвитку», «Підвищення кваліфікації вчителів у Франції: Навчальна програма спецкурсу», «Шляхи взаємобагачення форм післядипломної освіти в Україні та Франції».

Методисти лабораторії співпрацюють з творчими групами. Результатом спільної роботи з учителями німецької мови має стати методичний посібник «Використання інноваційних технологій на уроках німецької мови», що планується видати найближчим часом.

Науково-методична лабораторія іноземних мов готує завдання до II та III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад та секції МАН з іноземних мов. Здійснює наукове керівництво та рецензування робіт учасників конкурсів.

У 2013 році науково-методичною лабораторією іноземних мов було організовано і проведено чотири науково-практичні семінари. Перший – для вчителів іноземних мов з теми: «Інноваційні технології в процесі вивчення другої іноземної мови» (3-4 квітня 2013 року). На семінарі з учителями працювала В.І Сотнікова, викладач кафедри німецької філології Харківського національного університету ім. В.М. Каразіна. Другий – для вчителів французької мови з теми: «Особливості реалізації нового змісту Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти в 5 класах загальноосвітніх навчальних закладів у 2013-2014 н.р.» (9 вересня 2013 року). Семінар провів учитель-методист з міста Біла Церква, автор навчально-методичного комплексу Ю.М. Клименко. Третій – для вчителів німецької мови з теми: «Реалізація нового Держстандарту з іноземних мов в загальноосвітній школі» (26-27 вересня 2013 року). 26 вересня семінар проводила В.В. Вострікова в рамках «Проекту підготовки DAF мультиплікаторів України». На ньому була репрезентована тема «Опрацювання нових лексичних одиниць на уроках німецької мови». 27 вересня з учителями іноземних мов працювала автор навчально-методичного комплексу з німецької мови «Parallelen» Н.Ф. Басай. Четвертий семінар для вчителів німецької мови з теми «Сучасні підходи до викладання німецької мови як другої іноземної у 5 класі» відбувся з 29 жовтня по 2 листопада 2013 року. Його проводила носій мови, тренер Гете-Інституту в Україні Доротея Грюттнер. Вищезазначені семінари відвідав 101 учитель іноземних мов.

До 70-річчя академії

Усі співробітники лабораторії іноземних мов за активної підтримки кафедри теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін захистили кандидатські дисертації і мають науковий ступінь кандидата педагогічних наук. Перспективними напрямками наукових досліджень науково-педагогічних працівників лабораторії є: «Психолого-педагогічні засади вдосконалення мовленнєвої компетенції вчителів іноземної мови», «Педагогічне спілкування вчителів та учнів на уроках англійської мови», «Післядипломна педагогічна освіта у Франції в контексті українських реалій».

Науково-методична лабораторія російської мови і світової літератури як структурна одиниця КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» існує з 2004 року і має досить цікаву історію становлення. У 1948 році було створено кабінет мовознавства, що здійснював підвищення кваліфікації учителів української мови і літератури, російської мови і літератури, іноземних мов.

З 1954 року виокремився кабінет російської мови і літератури (перші відомості про кабінет в архівних документах з'являються у 1954 році), що діяв до 2004 року.

З 1954 року по 1975 рік очолювали кабінет фахівці, висококваліфіковані майстри педагогічної праці: З.С.Муравицька, В.П.Зіненко, М.М.Шевель.

З 1975 по 1985 роки кабінет працював під керівництвом Лариси Семенівни Юріної, педагога високого фахового рівня, широкої ерудиції, компетентної і вимогливої, яскравої особистості. Завдяки їй в області набули розповсюдження школи перспективного педагогічного досвіду, керівниками яких були кращі вчителі-методисти – Євдокія Петрівна Урбанська (заслужений учитель, Високопільська ЗОШ), Анастасія Майорівна Ольшанська (Новокаховська ЗОШ №4), Людмила Миколаївна Ткаченко (заслужений учитель, Скадовська ЗОШ №1), Валентина Іванівна Мартинова (Білозерська ЗОШ №1), Клавдія Петрівна Слідкевич (заслужений учитель, Мирненська ЗОШ Каланчацького району).

Багато уваги приділяла Лариса Семенівна роботі з молодими вчителями. Кожен рік для них проводились науково-методичні конференції, до участі в яких залучалися провідні науковці України і Росії. За час її роботи в області була поширена мережа класів з поглибленим вивченням російської мови і літератури, а також факультативів і гуртків. Разом з Ларисою Семенівною Юріною довгий час позаштатним методистом кабінету була Валентина Семенівна Герко, яка сприяла підвищенню рівня методичної майстерності словесників.

За довгий час існування кабінету російської мови і літератури в ньому працювали на посаді методистів Н.Л. Шполянська, Г.В. Федоров, С.І. Коняхіна, В'ячеслав Павлович Литвиненко.

З 1985 року кабінет очолює Олена Іванівна Левандовська,

До 70-річчя академії

яка з 1980 року працювала в цьому ж кабінеті методистом. У 2004 році кабінет російської мови і літератури реорганізовано в науково-методичну лабораторію російської мови і зарубіжної літератури.

З 1994 року у зв'язку з уведенням у школах з українською мовою навчання нового курсу «Зарубіжна література» кабінет російської мови і літератури проводив організаційно-методичну роботу щодо забезпечення результативності вивчення цього предмета. У цей час здійснено підвищення кваліфікації педагогів; постійно функціонують творчі групи вчителів, які напрацьовують методичні розробки з найбільш складних тем курсу.

Пріоритетним напрямом роботи науково-методичної лабораторії сьогодні є формування високої загальної культури словесників, розвиток їхніх креативних здібностей, готовності до застосування інноваційних технологій навчання і реалізації змістових ліній навчання російської мови та світової літератури за новими програмами.

На виконання постанов Кабінету Міністрів України від 20.04.11 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» та від 23.11.11 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної освіти» науково-методична лабораторія працює над запровадженням положень означених документів у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів Херсонщини, спрямовуючи свою діяльність на проведення роботи щодо дотримання вимог нового змісту освіти, на підготовку вчителів до роботи за новими програмами з російської мови і світової літератури, на вирішення проблеми інтеграційного підходу до викладання російської мови і світової літератури та проблеми, над якою працює відділ – «Інноваційні підходи до викладання гуманітарних дисциплін у сучасній школі в умовах профільного навчання».

У зв'язку з переходом на профільне навчання в одинадцятирічній школі велика увага приділяється наданню науково-методичної допомоги вчителям, які працюють у профільних класах. Для цієї категорії педагогів проводяться обласні науково-практичні конференції, семінари, тренінги. З метою оновлення змісту курсової перепідготовки вчителів розробляються нові теми лекцій, нові спецкурси, тематика курсових робіт та рефератів. На курсах продовжується проведення майстер-класів кращих учителів області: «Культурологічний аспект у системі викладання зарубіжної літератури» (Н.І.Ганіч), «Формування мовленнєвої компетенції учнів на уроках російської мови» (І.А.Бондаренко), «Основні принципи аналізу художнього тексту» (М.Є.Підгайна).

Упроваджуються інноваційні технології навчання, особлива увага приділяється інформаційно-комунікаційним і мультимедійним технологіям. Практично використовувати комп'ютерні технології та Інтернет, уміти знаходити й добирати важливу

До 70-річчя академії

інформацію і цілеспрямовано її застосовувати – мета спецкурсів, що систематично використовуються під час курсової перепідготовки.

У зв'язку з уведенням нових програм з російської мови для учнів 5-х класів шкіл з українською мовою навчання розроблено програму проблемно-тематичних курсів «Методика викладання російської мови у 5 класі» і за цією темою для вчителів російської мови проводяться проблемно-тематичні семінари, до яких залучаються автори програм і підручників – доктор педагогічних наук, професор член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України Євдокія Петрівна Голобородько, доктор педагогічних наук, професор Галина Олександрівна Михайловська, кандидат педагогічних наук Тетяна Яківна Фролова.

Науково-методична лабораторія координує експериментальну роботу в навчальних закладах області, здійснює апробацію підручників, посібників, приділяє увагу роботі з обдарованими дітьми.

Продовжується тісна співпраця з організаціями та установами різних рівнів: Міжнародною асоціацією викладачів російської мови і літератури, Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, Малою академією наук при Херсонському державному університеті, Сімферопольським регіональним центром оцінювання якості освіти, Херсонським державним університетом.

Співробітництво з Росзарубіжцентром дає можливість учителям російської мови не тільки проходити курси перепідготовки в кращих вищих навчальних закладах Москви, Санкт-Петербурга, Воронежа, але й підвищувати свій фаховий рівень шляхом участі в науково-практичних конференціях, науково-методичних семінарах, що проводяться на базі КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» провідними науковцями Російського університету дружби народів, Державного інституту російської мови ім. О.С.Пушкіна (м. Москва).

Цілеспрямована, систематична робота науково-методичної лабораторії над підвищенням фахової майстерності вчителів дає позитивні результати: якісно зростає рівень знань школярів. Так, протягом останніх 2-х років учні Херсонщини на олімпіаді з російської мови посідають III місце в Україні. Це Михайло Белявський (НВК №51), Аліна Казієва (Академічний лицей при ХДУ), Марія Масьонкова (СЗОШ №24), Олена Коломієць (НВК «Школа гуманітарної праці»).

З метою підвищення фахової майстерності вчителів науково-методична лабораторія російської мови і світової літератури й надалі буде спрямовувати свою діяльність на впровадження проєктивного, проблемно-ситуативного навчання словесників, особливо увагу приділяючи формуванню їхніх діагностико-аналітичних умінь.

Упродовж багатьох років кафедра теорії і методики викла-

До 70-річчя академії

дання гуманітарних дисциплін і відділ гуманітарних дисциплін знаходяться у постійному тісному взаємозв'язку. Спільними зусиллями проводяться всеукраїнські, регіональні, обласні заходи. Здійснюється плідна робота з рецензування, апробації авторських розробок педагогів області. Кафедра разом із відділом вирішує нагальні питання на спільних засіданнях. Разом реалізують у навчально-виховний процес закладів освіти результати роботи за міжкафедральною науково-дослідною темою «Шляхи реалізації профільного навчання в сучасній школі у процесі вивчення гуманітарних дисциплін». Нині спільними зусиллями розроблено оптимальні методики профільного навчання при викладанні гуманітарних дисциплін, видано низку статей, методичних рекомендацій, проведено обласну науково-методичну конференцію з даної проблематики.

Протягом 2013 року науково-педагогічні працівники кафедри активно співпрацювали з вищими навчальними закладами, освітніми установами та громадськими організаціями в межах України, а саме з:

- Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти міста Києва (апробація підручників з англійської та іспанської мов, Ю.М.Несін),

- Харківським національним педагогічним університетом імені Г.С.Сковороди (членство у спеціалізованій вченій раді із захисту дисертації, Я.Ю. Голобородько);

- Лігою українських меценатів (участь у Міжнародному конкурсі з української мови ім.Петра Яцика, організація і проведення конкурсу, Л.П.Марецька),

- Корпусом Миру США в Україні, Британською Радою, Французьким Альянсом, Гете-Інститутом в Україні (залучення носіїв мов до проведення лекційних та практичних занять на курсах, семінарах).

За останній рік у річизі експертно-аналітичної діяльності членами кафедри проведено наступну роботу:

- апробовано 9 підручників з іноземних мов (5 – з англійської мови, 4 – з іспанської мови), авторські програми з англійської мови, зокрема «Англійська мова. 10 клас» (О.Д.Карпюк), «Англійська мова. 10 клас» (Л.В.Калініна, І.В.Самойлюкевич) (Ю.М.Несін);

- проведено громадське обговорення з освітянами Херсонщини проекту підручника англійська мова О. Карпюк для 6 класу (Т.В.Гора);

- здійснено наукове консультування та рецензування робіт Малої академії наук у секції англійська мова учениці Херсонської ЗОШ № 15 Токар С. з теми «Лексичні та стилістичні особливості англійськомовних рекламних слоганів» (Т.В.Гора); учениці Херсонської ЗОШ №1 Парасочкіної А. «Вигуки в сучасній англійській мові та їх українські еквіваленти» (Т.В.Гора).

На цей час окреслено й перспективні напрями діяльності кафедри теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін,

До 70-річчя академії

зокрема основними є такі:

- продовження роботи з підготовки педагогічних кадрів до роботи за новим змістом і програмами щодо реалізації завдань профільного навчання;
- реалізація сучасних технологій професійного вдосконалення та підвищення кваліфікації вчителів гуманітарних дисциплін;
- покращення матеріально-технічної бази кафедри;
- кадрове забезпечення кафедри;
- поглиблення науково-методичних зв'язків з такими зарубіжними інституціями, як Корпус Миру США в Україні, Британська Рада, Гете-Інститут, Французький Альянс (передусім у формі залучення носіїв іноземних мов до проведення лекційних та практичних занять на курсах, семінарах тощо).

КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ*

Історія розвитку кафедри теорії і методики виховної роботи починається у 1994 році, коли відповідно до наказу Херсонського обласного інституту удосконалення вчителів від 14.01.1994 року № 14 була створена кафедра виховної, позакласної та позашкільної роботи. Першим завідувачем нової структурної одиниці інституту стала кандидат педагогічних наук, доцент Галина Леонідівна Черепанова (роки роботи – 1994-2004). Неоціненний вклад у становлення кафедри зробила доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, професор кафедри Євдокія Петрівна Голобородько (роки роботи – 1994-2003), яка своїм талантом, професіоналізмом, толерантністю, відповідальністю та цілеспрямованістю допомагала оточуючим відчувати і розуміти, що виховання молодого покоління – це найважливіша справа на землі!

З 1999 року викладачі кафедри починають роботу над науково-дослідною проблемою «Організаційно-методичне забезпечення превентивного виховання учнівської молоді в сучасних соціокультурних умовах». У роботі над заявленою проблематикою кафедра плідно співпрацювала з науково-методичним центром превентивного виховання Інституту проблем виховання Академії педагогічних наук України. На початку ХХІ століття кафедрою започатковано видання інформаційно-методичного вісника: «Новаторство. Творчість. Пошук», який на науково-методичному рівні знайомив педагогів зі змістом, сучасними технологіями та досвідом роботи педагогічних колективів регіону, України, зарубіжжя щодо захисту та виховання дитини.

У 2005 році кафедру очолює кандидат педагогічних наук, доцент Наталя Іванівна Чабан (роки роботи – 2005-2007). Під її керівництвом налагоджується співпраця з кафедрою соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського юридичного інституту

---

* Укладач **Моїсєєв С.О.**